

	ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ СУЧАСНОСТІ
	<p>Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) Освітньо-професійна програма: всі Семестр 2 (весняний) 2025-2026 навч. року Кількість кредитів: 3, 90 годин Мова викладання: українська Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 35, щотижнево за розкладом</p>

СИЛАБУС

Викладач:	<i>Шабанов Михайло Олександрович</i> - кандидат політ. наук, доцент кафедри політології
Контактна інформація:	m.shabanov@onu.edu.ua
Посилання на профіль викладача	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/polit/staff/482-staff10
Комунікація	Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний E-mail, очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою дисципліни полягає у засвоєнні здобувачами поняття політичного режиму, його сутнісних рис, розкриття структури, функцій і типології політичних режимів як складової частини загального соціально-політичного процесу. Курс охоплює такі основні тематичні компоненти: концептуальні засади розгляду політичних режимів сучасності, історичні витоки та форми політичних режимів, структура та особливості функціонування політичного режимів, культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму, основні типи та форми сучасних політичних режимів.

Завданнями дисципліни є:

- проаналізувати важливі елементи політичного режиму та визначити фактори, що впливали на створення різноманітних політичних режимів минулого та сучасності, систематизувати концептуальні позиції щодо політичних режимів сучасності;
- систематизувати основні компоненти сучасних політичних режимів, функціональні складові цих компонентів та прояви у умовах глобалізованого світу;
- дослідити чинник трансформації політичних режимів та основні етапи змін у зовнішньому та внутрішньому соціально – політичному середовищі;
- визначити основні моделі та принципи типологізації політичних режимів;
- охарактеризувати основні особливості змін у сучасному політичному режимі в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: предметну область та базову специфіку професійної діяльності з аналітики сучасних політичних режимів, особливості змісту основних категорій політико – режимної наукової проблематики;

вміти: розпізнавати і творчо використовувати концепції та методологічні погляди на політичний режим як системний феномен; використовувати знання про демократичні та недемократичні політичні режими при аналізі проблем політичного розвитку; визначати специфіку політичного середовища і функціонування режимів у їх типологічному багатоманітті.

володіти: навичками оперування понятійно-категоріальним апаратом, методикою формулювання та обґрунтування базових положень сучасних політичних режимів.

Пререквізити: Політологія

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16/14 год.) та практичних занять (6/4 год.), організації самостійної роботи студентів (60/80 год.). Години вказано відповідно для очної (денної) та заочної форм навчання.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Результати навчання	Завдання
Тема 1. Політичний режим: поняття та основні підходи	Вміти обґрунтовувати актуальність вивчення курсу та необхідність дослідницької роботи у розробці феномену та концепту «політичний режим». Вміти застосовувати методи отримання знання в сфері системної політики – режимної проблематики.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 2. Історичні витоки та форми політичних режимів	Знати основні історичні етапи політогенезу та формуванні політичних режимів. Вміти творчо інтерпретувати трансформації політичних режимів в залежності від зовнішніх й внутрішніх умов та викликів	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 3. Політична влада як стрижень політичного режиму	Знати та вміло застосовувати політологічні та міждисциплінарні уявлення щодо теорії влади та практики легітимації. Вміти здійснювати критичний аналіз політичних процесів та продукування механізмів управління / володарювання в сучасних країнах.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 4. Структура та особливості функціонування політичного режиму	Знати та вміло інтерпретувати зміст основних наукових понять, що складають науковий інструментарій сучасної теорії політичних режимів. Вміло застосовувати набуті теоретичні знання під час практичної діяльності при аналітиці структурних елементів й умов функціонування політико – режимних форм.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 5. Культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму	Розумітися на змісті та основних напрямках розвитку політичної культури та умов цивілізаційного середовища конституювання політичних режимів.. Творчо застосовувати теоретичні напрацювання вітчизняної та зарубіжної науки під час практичної експертної діяльності.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 6. Демократичний режим	Знати основні положення сучасної політології та суспільних наук щодо структури, динаміки та причин і умов виникнення демократії. Знати основні принципи, тактики та стратегії управління демократичними режимами сучасності. Бути обізнаним в основних постулатах демократичних концепцій.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 7. Авторитарний режим	Знати основні теоретичні напрацювання вітчизняної та зарубіжної науки в сфері досліджень авторитаризму. Вміти творчо	Питання, задачі, реферативні

	використовувати набуті знання під час практичної діяльності з моніторингу та аналітичної експертизи сучасних політичних режимів на предмет відповідних персоналістсько – авторитарних та корпоративно – авторитарних тенденцій.	роботи
Тема 8. Тоталітарний режим: сутність, концепція та прояви	Знати наукові постулати сучасних концепцій та теорій щодо сутності тоталітаризму як різновиду політичного (державного) режиму. Розумітися на специфіці тоталітарних режимів, їх небезпеки та деструктивного впливу в сучасну інформаційну епоху.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 9. Багатоманітність політичних режимів. Гібридний політичний режим. Міський політичний режим	Знати та творчо інтерпретувати причини та умови диференціації сучасних політичних режимів у відповідності до різних засадничих критеріїв. Вміти здійснювати критичний аналіз стану функціонування й розвитку різних типів та форм політичних режимів, пояснювати парадигмальні зміни у сприйнятті класифікацій та типологізацій режимів.	Питання, задачі, реферативні роботи
Тема 10. Сучасний політичний режим в Україні	Знати історичні умови державотворення в Україні та особливості поетапної трансформації політичного режиму з 1991 року по сьогоднішній день. Вміти творчо інтерпретувати набуті знання під час практичної діяльності у якості політичного консультанта, у складанні аналітичних довідок та політико – прогнозних сценаріїв.	Питання, задачі, реферативні роботи

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Бондарева К. В. Поняття політичних режимів як предмет юридичних досліджень. *Держава і право*. 2012. Вип. 57. С. 76-83.
- Денисенко В. І. Формування та функціонування в Україні політичного режиму Віктора Януковича (2010–2014 рр.) : монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 878 с.
- Дзюбенко Ю. М. Феномен гібридних режимів в сучасному політичному просторі. Дис. ... канд. політ. наук: 23.00.026. – Одеса, 2016. 210 с.
- Калиніна А. О. Виникнення тоталітаризму: умови формування та типологія. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 51. С. 264-272.
- Калиніна А. О. Від класичного тоталітаризму до сучасної демократії. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 52. С. 281 – 288
- Кисленко Р. Підходи до концептуалізації гібридного політичного режиму. *Вісник Львівського університету*. 2018. Вип. 19. С. 129 - 137
- Литвин В. Політичні режими сучасності : інституційні та процесуальні виміри аналізу : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 377–410.
- Люстрація в Україні як засіб легітимації нового політичного режиму / С. В. Бондаренко, І. А. Зайченко, Т. Л. Нагорняк, Ю. В. Пачос, М. А. Польовий. *Політичне життя*. 2018. №2. С. 14– 18.
- Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). Чернівці: Книги – XXI, 2016. – 552 с.
- Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: [Монографія] / За ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. 456 с.
- Польовий М. А. Деякі проблеми вибору методів моделювання для дослідження політичних

- процесів. Політичне життя. 2016. № 1– 2. С. 47–54. Польовий М. А. Деякі результати верифікації прогнозу загроз політичній стабільності в Україні до 2030 р. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць / гол. ред. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса, 2017. Вип. 60. С. 200–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2017_60_23
- Польовий М., Полухіна А. Локальна демократія як важлива детермінанта муніципальної реформи в Україні: проблемні аспекти. Evropský politický a právní diskurz. 2020. Sv. 7, Vyd. 3. P. 128–133. URI: <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/33480>
- Ремізов А. Гібридний політичний режим: деякі проблеми концептуалізації. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2012. №3. С. 67-72. URL: <http://social-science.com.ua/article/848>
- Сарбаш К. О. Конкурентний авторитаризм як різновид гібридного політичного режиму // Актуальні питання та проблеми розвитку сучасної цивілізації: історичні, соціологічні, політологічні аспекти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон, 17-18 квітня 2015 р.). Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2015. С. 203-206.
- Сарбаш К. О. Специфіка гібридного політичного режиму в сучасній Україні. Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 22-23 травня 2014 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2014. С. 100-103.
- Шабанов М. О. Політична лояльність як фактор у функціонуванні неопатримоніального режиму. Вісник Львівського університету. Серія філософсько - політологічні студії. 2018. С. 187 — 194 (міжнародна наукометрична база Index Copernicus International (Республіка Польща))
- Шабанов М. О. Сучасні політичні режими: концептуальні засади та практичний вимір : навч. посіб. / М.О. Шабанов. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. – 142 с.
- Шабанов М. Політико – антропологічний дискурс у розробці сучасних тоталітарних режимів: концептуальні засади та та проблемні аспекти. Вісник Львівського університету. Філософсько – політологічні студії. 2023. Вип. 48, С. 314–321. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/48_2023/39.pdf
- Шабанов М.О. Нелінійний контекст кризи політичного режиму та його основні параметри. Вісник Львівського університету. Серія філософсько - політологічні студії. 2019. Вип. 25. С. 183 – 190 URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/25_2019/27.pdf

Інформаційні ресурси

- <https://www.slovoidilo.ua/> Слово і діло.
- <https://kiis.com.ua/> Київський міжнародний інститут соціологічних досліджень
- <https://razumkov.org.ua/> Центр Разумкова.
- <http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit> Nations in Transit.
- <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world> Freedom in the World.

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік.

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL : https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Обов'язкова присутність здобувачів на лекційних та практичних заняттях. Обов'язковим елементом є підготовка реферативних робіт та есе з визначеної проблематики тематичного переліку. Умовою складання курсу є набір відповідної кількості балів впродовж практичних занять та підсумковий контроль у формі іспиту.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної

добросовісності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять з предмету для здобувачів є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн та в змішаному режимі з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.